

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Omenia.

Cea mai scumpă vorbă în lexiconul Românului e *omenia*. Subt acest cuvînt înțelege țaranul român suma virtuților omenestii. El nu cunoaște termenii moderni: virtute, abnegație, caracter, idealism, sinceritate, humanism, entuziasm, religiositate ș. a. m. d. El nu cunoaște decît om „de omenie“, orî om „fără omenie“. Și cînd stai a socoti, în toată sumedenia aceasta de neologisme, nu găsești decît diferitele nuanțări ale „omeniei“. Dacă ne gîndim la rădăcina acestui cuvînt bătrînesc, ne izbește derivația lui dela „om“. Poporul totdeauna pronunță cu gura plină vorba „om“, înțelegînd subt acest termen greu: deplinătatea omului, cu toate însușirile cari îl caracterizează și îl deosebesc de celelalte făpturi viețuitoare, cum și de omul cu defecte, care „nu-î ca toți oamenii“ și căruia în proverbe îi zice și „jumătate de om“. Ear cînd arată cu degetul pe cîteun om mai răsărit între semenii săi, îi zice pe înțelesul tuturor „om între oameni“.

Dela omul *întreg* s'a format așadar vorba: *omenie*, subt care țaranul nostru înțelege *iubirea de oameni*.

Iubirea de oameni nu încape la un loc cu lăcomia, care tînde la păgubirea materială a semenilor, nici cu invidia și fătărnicia, care tînde la păgubirea morală a semenilor, nici cu trufia și îngîmfarea, care distruge bunăînțelegerea dintre oameni: iubirea de oameni o găsim sălășluită în suflete curate.

Fiziologii de astăzi reduc toată firea omului la funcțiunea nervilor. Eată cum avem să ne explicăm și zicala strămoșilor: *Mens sana in corpore sano*, confirmată în teoriile moderne, cari ne arată cum toate calitățile sufletești, și bune și rele, sînt a se cauta în sănătatea orî beteșugul nervilor. Busola educațiunii poporului este astăzi îndreptată către „pedagogia experimentală“, răzimată pe cultivarea nervilor.

Neliniștea sufletească, manifestată în neînțelegerea dintre oameni, nu e o boală fără leac. Evoluția vieții sociale a realizat frumoase progrese. Omenia, zisă și iubirea oameni, are viitor. Omenia va ajunge din-ce-în-ce tot la mai mare biruință. N'au mîncat lupii vremea cînd popoarele vor emula în omenie, cum emulează astăzi în perfecționarea mijloacelor de trai, cari în definitiv nu sînt decît earăși pîrghii ale zilei de mîine. Blerioții și Zeppelinii de azi sînt, comparativ, și mai mari apostoli decît cei omoriți în vremile bătrîne.

Părerea greșită, a semidoctilor, că civilizația distruge omenia, a fost combătută cu nădejde, începînd dela nemuritorul Lessing pînă la cărturarii mai luminați ai zilei de astăzi.

Cum omenia răzbește, înlăturînd zăgăzurile vremilor capricioase, vedem și cînd aruncăm privirile asupra nizuințelor meseriașilor noștri bunăoară. Oamenii trag la orcare breslaș de omenie, cum trage drumețul însetat la izvorul cu apă bună. Eată unde trebuie pusă pîrghia prosperării tînguitorilor noștri frați din clasa mijlocie. Critica

superficială ce-a fost făcut-o în anul trecut vecinul nostru *I. Vidu* din Lugoj, ocărînd părinții cari nu-și dau copii la meserii, n'a putut avea decît numai un efect efemer. Pornirea înspre învîrtoșarea stratului mijlociu nu se face nici prin povețe seci, nici prin ocărîrea neștiutorilor. Cînd vor ajunge și ai noștri la rezultatele la cari au ajuns industriașii și negustorii altor neamuri, vor alerga pe întrecute și Români la „plugul de aur“, pe care îl vor putea pipăi și dîșii numai prin puterea exemplului.

Fiind vorba despre omenie, am vîrit în cadrul acestui articol și părerea inimosului învățător lugojan. Demult mî-a stat pe limbă să-î fac această modestă replică, cuatît mai vîrtos, cucît subt vorba *omenie* avem să înțelegem bineînțeles nu numai pe „*Ein guter Mensch, aber ein schlechter Musikant*“, ci și datorita breslașului de a-și cunoaște complect meseria, ca astfel impunîndu-se, chiar și străinilor, să dispară odată vaitecul nemotivat, că lipsa burghesimeii noastre răsare din ingratitudea poporului. Burghesimease creiază și avîntă prin hărnicie, ear cazurile cînd din nepăsare, orî din alte motive și mai condamnabile, nu sprijinim pe ai noștri, orcît de harnici și de omenie ar fi, sînt sporadice. Față de nepăsătorii, cari nu se interesează de instituțiile cari promovează cultura, nici de breslașii cari promovează bunăstarea neamului, trebuie să pășim energic, spre a-î face și pe aceștia „oameni de omenie“!

Gheorghe Jianu.

FOILETON.

Vălenii-de-Munte

și cursurile d-lui Nicolae Iorga.

— Ioane răzlețe. —

2) De **Mihail Gașpar.**

Cu privire la poziția Vălenilor, pot spune că acest orașel e foarte frumos situat. Dacă nu chiar pitoresc. Jumătatea comunei e așezată pe un platou mărginit de Teleajăn, care și-a săpat în cursul vremii un pat adînc, cealaltă jumătate se perde pe coasta unui colnic, care se continuă împreunîndu-se mai sus cu dealurile Drajei. Cei aproape treimi de locuitori se închină lui Dumnezeu în cele cinci biserici ortodoxe, tot clădiri istorice, citorii de ale vechilor boeri, rezboinicî și pioși.

Cea mai descamă este, fără îndoială, „Mănăstirea“ care se ridică în mijlocul părții „democratice“ a Vălenilor. Pentru a pătrunde întrînsa, treci pe subt o puternică clopotniță. În jurul biricicii e și țintirimul parohiei, un lucru care ar putea fi sistat și în Țara românească. Mănăstirea aceasta a dat naștere orașelului Văleni. La început va fi fost numai un schit în jurul și subt scutul căruia s'a înfiripat apoi orașelul de azi.

Acum i-a rămas numai numele de mănăstire, servind azi de biserică parohială. Un bun și cinstit

preot servește întrînsa spre mîngăerea enoriașilor săi, părintele *Toma Georgescu*, un preot blind, cernic și cu suflet. Unicul preot din localitate pe care am ajuns să-l cunosc în timpul șederii mele la Văleni (o lună în cap). Alt preot, dintre cei vre-o 4—5 cîți sînt, n'am putut prinde, cu toatecă mă puseam anume să dau de ei.

De venit la cursurile d-lui Iorga — halal. Spunea un enoriaș cu care m'am dat în vorbă, și pe care l-am întrebat de ce nu se vîd Sfinții lor pe la cursuri:

— Ei, de s'ar putea căștiga parale la d-nul Iorga, n'ai mai încape de popi!

M'am rușinat. Căci înadevăr, dintre aproape optzeci de ascultători, cîți a avut d-nul Iorga în vacanța anului acestuia, veniți din toate țerile locuite de Români, și aparținînd tuturor branșelor, ca profesori, ofițeri, ingineri, învățători, universitari, un *singur preot* a fost, celce scrie aceste șire. Pe harnicul și talentatul diacon dela mănăstirea Zamfira, părintele N. Popescu, nu-l număr între auditori, fiind Sf. Sa ca și acasă în Văleni. Și mă întrebam în gîndul meu, oare de ce strălucesc tocmai preoții prin absența lor, tocmai conducătorii firești ai neamului? Că „boerii“ n'au venit, înțeleg. Curentul inaugurat de d-nul Iorga, curentul muncii culturale și al progresului luminaț, pentru acest soi de oameni înseamnă dangătul „preruperii“ clopotului morților. Că „poli-

ticianii“ s'au ținut departe de Văleni, încă își află rostul. Pe teren politic N. Iorga le este un adversar temerar, care nu cruță, — dar nici nu așteaptă să fie cruțat.

De ce au absentat preoții? Boeri nu sînt, politiciani, cuatît mai puțin; de cultură și știință știu earăși eu că — ar avea lipsă.

De ce n'au venit deci?

E o taină! Și tainele numai Dumnezeu le știe dezlega.

Cuatît mai mare laudă li-se cuvine învățătorilor, acestor adevărați apostoli ai noilor vremi cari își roșesc deja zorile pe firmamentul neamului. Ei au venit. Și au venit cu o însuflețire ce nu se poate descrie.

Văzînd această ceată de oameni, am învățat a cuprinde și a respecta în marele său înțeles cuvîntul: *dascăl*.

Ei, dar m'am cam îndepărtat de obiect. O să revin mai tîrziu la acești oameni. Acum să ne întorcem îndărăt la „Mănăstire“. Zidită pela sfîșitul veacului al XVI., a fost dărîmată în veacul, al XVIII. de un mare cutremur de pămînt ce a fost dat pe atunci peste Muntenia și peste Ardeal, dar a fost ridicată din nou. Pentru ultimată a fost restaurată de actualul primar al Vălenilor, *Simion Pisau*, un țaran harnic, care azi, prin hărnicia și munca sa încordată, a ajuns și dînsul „boer între boeri“.

„Neamul Românesc“ despre centenarul nașterii lui Șaguna.

Despre aniversarea nașterii mitropolitului Șaguna „Neamul Românesc“ (23. August) scrie:

„...Intreg neamul românesc are datoria de a se închina înaintea memoriei acestui mare fiu al său... Și e trist că în ajunul zilei când trebuie să ardă tămăia curată a recunoștinții la mormintul acestui vrednic apostol al credinții și idealului românesc, s'au putut auzi, din anumite locuri, glasuri de ponegrire. Asemenea clipe nu sînt vremea judecării, a scormonirii greșelilor, ce vor fi fost sau nu: într-o astfel de zi omul se apropie, smerit, de altar, în haina albă a sârbătorii și în curăția cugetului fără păcat. Sînt figuri mari, asupra cărora urmașii apropiați e prudent să nu rischeze o judecată sumară, și sînt fapte rodnice, ce nu se pot tăgădui, nici micșora. Datoria noastră, a tuturor citiți am simțit înriurirea lor binefăcătoare, este, maicuseamă, de a le recunoaște și a li mulțami. Cucit o vom face mai sincer și mai curat, cuatît ne vom arăta mai vrednici de a fi meritat jertfa veștii ce s'a mistuit pentru noi“.

IGIENĂ.

Nervositatea la cei vechi.

Despre Sybaritul Mindyrges se povestește, că el se plîngea de oboseală cînd vedea un om săpînd pămîntul și ridicînd tîrnăcopul. A dat ordin, că în fața lui să nu lucreze nimenea. Și Seneca face o comunicare, care pînă acum a trecut nebăgată în seamă. E vorba de o apariție nervoasă, care poartă azi un nume științific, de o halucinație reflexă. O bolnavă de 46 ani devenia foarte iritată, cînd, în spital, într'un pat învecinat, se culca o femeie de 60 de ani; zicea că și ea îmbătrînește. O altă bolnavă susținea că atunci cînd o altă tovarășe de a ei bea unt de ricină, efectul îl simte ea. Și lucrul acesta se întîmpla defapt.

Mult se plîngeau cei vechi de insomnie, mai ales suferia de aceasta Mecena. Despre mijlocul pe care îl întrebuița, Seneca ne-a lăsat de asemenea o interesantă observație. Mecena putea adormi mai ușor, ascultînd cum vijie apa. Experiențele de azi, confirmă eficacitatea acestui mijloc descoperit din întîmplare de bolnavi. Sînt renumite în această privință cascadele de apă dela Gastein.

Privită pe dea'ntregul, mănăstirea aceasta face cea mai bună impresie. Pe dinlăuntru, din incidentul renovării, s'au comis și aici aceleași greșeli grosolane, cari se fac pretutindeni la noi Români, pe unde nu sînt oameni de pricepere, de cari găsești pururea acolo unde nu ar fi trebuința de ei.

S'a tras o „zugrăveală“ modernă peste chipurile „ctitorilor“, pe cari zugravul altui veac a crezut de bine a-î înveșmînta în niște haine imposibile, de cari resar numai în fantazia unui popor lipsit de orice simț artistic. (În bisericile noastre bunăoară încă sînt prea cunoscuți sfinții de ceî cu nasuri roșii și arhanghelii în costume „tricot“, cu niște „spade“ nelămurite încă istoricește, cu coifuri de pompieri etc.). Așa-î și în România, unde există totuși o „comisiune a monumentelor istorice“ în care însă numai istoricii nu veî găsi. Și nu e om care să-și spue cuvîntul.

Ear credincioșii sînt veseli și la noi și în România, că li-e biserica „molărită“ frumos.

La intrare întîlnești o inscripție, ce glăsuiește, în frumosul graf al hrisoavelor din veacurile apuse, următoarele:

„Cu ajutorul Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh s'a zidit această sfîntă mănăstire din temelie care se cinsteste hramul Uspeniei bogorodite (Ad. Născ. de Dzeu) de dumnealui Clucerul Stoian Hagî și de jupâneasa dumnealui Ilinca; începu-

Același autor descrie neliniștea nervoasă, pe care mulți caută să și-o potoliască în călătorii. Amintește și de cazuri, cînd voiajurile adeseori sfîrșesc prin sinucideri. În urma unui surmenaj intelectual o călătorie poate fi salutară, dar sînt cazuri cînd ea mărește slăbiciunea și mai mult; remediul este atunci patul și liniștea.

Despre cura lui Kneip, umblatul cu picioarele desculțe, amintește Marc Aurel. Cînd cădea cineva în nesimțire, era stropit cu apă rece, după cum raportează Ovid.

Spaima silită ducea la nașteri premature, cum se poate citi aceasta în Plutarch, în viața lui Pompeius acărui soție Iulia, fca lui Cesar, văzînd toga însingerată a bărbatului ei, stropită cu ocazia unor excese la alegeri, a căzut în nesimțire și născu înainte de vreme.

Foarte respîdită era și isteria. În școală, acum 35 ani, nu ni-se spunea, și nici azi nu știu mulți medici, că fiul lui Croesus suferia de mutism histeric de care fu mîntuit în urma fricei și spaimel pe care o simți cînd văzu pe dușmanul persan năvălînd asupra tatălui său.

Despre un caz de isterie amintește și Livius în a doua carte a sa.

Diferite comunicări, pe cari le face Plutarch despre soția lui Brutus, fca lui Cato, ne dovedesc, că ea era isterică. Și-a făcut odată o tăetură adîncă în picior, ca să-l convingă pe bărbatul ei, că este demnă de dînsul. Devenind sufletește bolnavă, Brutus o puse sub supraveghere. Cu toată paza însă, îi reuși să-și înșele păzitorii, să scoată jar aprins din foc și să-l înghită, din care cauză muri.

Marțial ne vorbește deasemenea despre cazuri de nervositate; între altele de o femeie părăsită de bărbat, ajunsă bolnavă de nervi, dar în curînd vindecată.

ECONOMIE.

Coșii de pe spatele vitelor se formează din ouăle depuse de insecta numită *streche*. Întepătura strechei, cînd își viră ouăle sub pelea vitei, pricinuește dureri mari; deaceia vitele cînd aud strechea bizăind, pun coada pe spinare și o iau la fugă. Din ouăle depuse sub pelea vitelor se formează în cursul iernei niște vermi groși cu capul negru și cu o gură puternică, cu care tot sug din carnea vitei. Prin lunile Mai și Iunie vermuleții aceștia, numiți coși, ies de sub pelea și cad jos, unde se prefac în nimfe, din cari apoi iese strechea.

Coșii trebuie nimiciți. Omorîndu-î sub pelea, pricinuim mari dureri vitelor. Li putem nimici însă, fără a cauza dureri, astfel: Tundem părul vitelor, și locurile cu coși le ungem cu terpenin, în care punem oleu de in și acid sulfuric. De această unsoare pier coșii. Ear vara se pot feri vitele de streche, dacă le ungem cu apă sărată sau cu unsoare de pește amestecată cu spirit de vin și cu peatră pucioasă. „Economia“.

tusau în zilele Domnului nostru Io Șerban Cantacuzino Voevod la leat de la Hristos 1680 și au închinato la mănăstirea Cotroceni și, fiind nezugrăvită și neavînd sloim, indemnata dumnelui jupănu Nicolae Buzăianu, ceauș za aprozi, cu jupâneasa dumnilui Anastasia, fiind nepot jupănesci Ilinca Hagîții, de au zugrăvito și au făcut sloimul; iar cînd a fost leat 7245 (1737) Mai 31, la 3 pol (1/2) ceasuri de zi, fost-a cutremur mare și s'a surpat această sfîntă mănăstire; deci și cu ajutorul Maicăi Precistei indemnata părintele egumen chir Zacharia fiind năstavnice acestei sfînte mănăstiri, care este dela Sta Gora, dela sfînta mănăstire împăratească și patriarșiască Iver, care să trage din părinții lui din Cetatea Galipoli, care să tilcuesce românește Cetatea Bună, și a zidit aceasta mănăstire din temelie în strane și cu trei turnuri și cu clopotnița pe poartă precum să vede; care această sfîntă mănăstire s'a început în zilele prealuminatului Domn Io Constantin Nicolae Voevod și s'a sevîrșit în zilele prealuminatului Domn Io Mihai Racoviță Voevod fiind Metropolit țării Românești chir Neofit, la leat 7254 (1746) Iunie 4“.

Afară de această inscripție mai sînt și altele pe uși; una detot veche în grecește, pe care însă nu o mai înșir aici.

Dintre ctitori își dorm somnul morții în cuprinsul mănăstirii, Păharnicul Manolache Hri-

CRONICA.

În momentul din urmă ni-se vestește că P. S. S. Episcopul Aradului I. I. PAP, fiind prea ocupat în dieceza P. S. Sale, nu poate veni în Dumineca viitoare spre a săvîrși tîrnosirea bisericii din CACOVA. Adunarea generală a învățătorilor din eparhia Caransebeșului se va ține, deci, nu la 11 Octombrie, ci irevocabil la 4/17 Octombrie a. c.

Prietinul și colaboratorul nostru d-nul *Ilie Bogdanu*, controlor la căile ferate rom. în București, petrece de cîteva zile între ai săi în Oravița.

Colaboratorul nostru, d-nul forestier *Victor Pascu* (Ilava) cu d-soara *Volumnia Pap* (Forotic) logodiți. Multe felicitări!

Alaltăeri țaranul *Mila Mara* din *Vraniuț*, venind acasă dela cîmp, și-a străpuns soția, se crede că din gelozie, lăsînd-o moartă în drumul mare. Cită îndobitocire!

Se atrage atențiunea învățătorilor asupra faptului, că, pe baza legilor existente, *fiecare învățător definitiv ori provizor se privește de membru ordinar al Reuniunii învățătoresți*; car *absentarea nemotivată și nescuzată dela adunarea generală formează delict disciplinar*.

Ion Bogdanu, comerciant și *Avram Țorțolea*, agricultor din Oravița-română, au inventat una parat automatic pentru legarea și dezlegarea vagoanelor de căi ferate. Îi felicităm. Această invențiune este menită a scuti viața a miî de funcționari, cari pînă astăzi erau expuși la nenumerate accidente mortale.

La Goruia a reposat, în vîrstă de 41 ani, *Ion Beloia*, din Broșteni. În mormîntarea a avut loc Vineri la 24 Septembrie n. c. Reposatul a fost un mare iubitor al neamului său. Odihniască în pace!

Mine, Duminecă la 3 Octombrie, tinerii recruți aranjează un bal în sala hotelului *Ion Logojanu* din Oravița-română.

Congresul național-bisericesc e convocat pe 1/14 Octombrie a. c.

La 16 Septembrie st. n. a. c. a încetat din viață, la Lugoj, subinspectorul școlar reg. *Eugen Földi*, în vîrstă de 52 ani.

Reuniunea femeilor române din Sibiu aranjează o petrecere cu dans, la 13 Octombrie st. n. în sala cea mare a casei societății. Venitul curat este destinat pentru școala industrială.

sosul, soția sa Maria, Vel Șătrarul Nicolae Buzoianul și Maria, Ctitora, neîndicată mai aproape. Poate să fi fost soția șătrarului Buzoianu.

Celelalte patru biserici își au și dinsele trecut lor istoric; nici ca clădire, însă, nici ca artă nu merită o deosebită luare în seamă, afară doară de o cruce frumos săpată și datată dela anul 1726 care stă în fața bisericii (Parohia). Să-și închipuiască cititorul aceste biserici, încunjurate cu case mici, frumoase, cu geamlucuri scilpitoare, cu coperișe țuguiate de șindrilă frumos rotunjită pela virf, în mijlocul unei uriașe grădini de prun și de nuc, și va avea chipul — Vălenilor-de-Munte, chipul acestei „Sorbonne“ sau „Quartier Latin“ de vară.

Tabloul pitoresc îl întregeste pedeplin largul pat al zburdănicului Teleajăn, după care se postează într'un șir bine încheșat dealurile pitorești, presărate cu miî de albe căsuțe, ce apar în bătea soarelui de vară ca niște senine gînduri în marele cuprins al naturii.

Va întreba însă orcine, și cu drept cuvînt: de ce și-a ales d-nul Iorga tocmai localitatea aceasta, și nu vr'un oraș mai mare de provincă!

Și pe mine m'a frămîntat această nedumerire, și la o ocazie binevenită l-am și întreat pe d-nul Iorga.

Eată răspunsul d-sale:

— Întăi, pentru că aici nu sînt Jidani! (Adevărat, nu-î niciunul!) A doua, pentru că, cum ai putut vedea, țaranii sînt mai chiaburi pe aici, mai

Preotului colaborator extern al „Drapelului”, îi răspundem, ca să se poată odihni de grijă, că Episcopul Csernoch, da, a răspuns preotului *Ion Murgu* tot în limba strămoșilor noștri. Și dacă ne-ar fi îngăduit obiceiul, am fi putut să îngrijorăm și mai mult pe *colegul* său, laudând și mă tare ținuta deamă cu care ne-a făcut fală acest smerit preot din Sasca-montană, unde, da, o spunem încă odată, că cu ocazia mirului mare, i-s'a făcut Arhiepiscopul o primire chiar mai grandioasă ca la Oravița. Pardon, contestăm citațiunea; noi am fost zis „mai grandioasă decît la Oravița”. Ear referitor la „nesocotirea limbii românești”, îi aducem aminte colaboratorului, că și la congresul medicilor din Budapesta savantul prof. univ. *Baccelli*, tot cam din asemenea motive, și-a ales limba latină înlocul celei italiene. De, a greși e lucru omenesc. Nu, d-le preot-colaborator?

Curs practic de limba maghiară pentru clasa 4, 5, și 6 scris de Iuliu Vuia, *scris după cel mai bun și ușor metod*, în conformitate cu noul plan ministerial emis cu ordinul de sub Nr. 120 000/1908, a apărut și se poate comanda dela Librăria diezeană din Arad, Deák Ferenc u. 33.

Citim în „Voința Națională” că la Cernăuți (Bucovina) se va înființa — o bancă românească. Capitalul societății de 2 milioane va fi subscris în parte de Românii din Ungaria și de cei din România. Afacerile băncii se vor întinde în Bucovina, nordul României și ținuturile locuite de Români din Ungaria. D-l Dr. Onciu a fost ales director general, d-l cavalier de Flondor, director, ear delegat al Românilor din Ungaria d-l Dr. Aurel Popovici. Da? ...

Vulcanul Vezuv amenință cu erupțiune.

Ceice voesc să ia parte la Adunarea generală a învățătorilor din Cacova, *celmult până Mercuri la 13 Octombrie s. n.* să se anunțe la d-nul *Ion Opreanu*, președintele comitetului parohial în Cacova (*Kákova, Krassó-Szörény megye*).

Primar al *Orăviții-mont.* înlocul demisionatului *Iosef Binder*, a fost alaltăeri ales, cu toate voturile, concetățeanul nostru *Ervin Péter*, care ofere cele mai bune garanții pentru prosperarea opidului nostru.

Politia a hotărît închiderea sanatoriului din Budapesta (în păduricea Margaretei) al doctorului *Wettenstein*, care trata pe tuberculoși cu leacul născocit de el, numit „comaina”. Bolnavii nu vor să plece.

Țarul Bulgariei, Ferdinand, e pe cale a îndeplini o veche dorință a poporului său: va trece la ortodoxie.

deștepți, decît la cîmpie unde i-a îndobitocit robia ciocoilor, unde mizeria neagră le-a stins sufletul. Să fii martorul acelei mizerii trupesti și sufletești, n'am putut; m'ar fi sugrumat. Am venit aici și am să rămîn aici pînăcînd Vălenii vor rămînea același țîrg cum e azi; cum își vor deschide porțile pentru străini, îmi iau și eu tipografia și plec.

Vălenarii știu prea bine că d-nul Iorga îndeplinește ceace zice, și, fericiți că-l pot avea în mijlocul lor (avînd și un câștig frumos de pe urma lui: socotiți 80 de ascultători, minimum à 200 lei lunar, plus în fiecare Duminecă și sârbătoare sute de excursioniști din Ploesti, Slănic, etc. veniți anume pentru d-nul Iorga; cît face?), păzesc ei înșiși să nu intre străinii în țîrgul lor. Las că bieții Jidanii cînd aud numai de numele lui „Ioargă” îi scutura frigurile.

Apropos al acest lucru. În cursul unei convorbiri a avut d-nul Iorga amabilitatea, să-mi comunice, că în cursul petrecerii d-sale prin Iași, unde ține și cursuri, și de care oraș îl leagă și interesul pentru alegătorii săi, pe cari d-sa știe foarte bine să-i grijiască, să-i țină legați de sine, (cum mulți ar putea învăța în privința aceasta dela d-nul Iorga), precum și amintirile anilor din tinerețe, zic, cînd trece prin străzile Iașilor, Jidanii îi feresc din cale pe trotuar, și numai după ce a trecut, îi auzi:

— L'ai vuzut... pi Ioargă!

BIBLIOGRAFIE.

Anuarul XII al Societății pentru fond de teatru român, 1097/8, cuprinde în partea literară un discurs rostit de vicepreședintele V. Onițiu la adunarea din Oravița, și articole scrise de Dr. V. Branște, A. P. Bănuț, Horia Petra-Petrescu și Dr. Iosif Blaga. Partea relativă la administrație conține obișnuitele rapoarte și sumare din ședințele adunării generale. Anuarul mai publică un raport despre festivitățile dela adunarea generală ținută în Oravița și voci de presă asupra acelei adunări, împreună cu o listă a membrilor. Prețul anuarului este 2 cor și se poate procura dela dl secretar *Dr. Ios. Blaga* în Brașov.

A apărut Nr. 12, 13 și 14 din „*Ramuri*” revistă literară bilunară cu următorul sumar: C. Ș. Făgețel: O dramă românească „*Sanda*” de Al. G. Florescu; Victor Eftimiu: Te duc și tu acum (poezie); Caton Theodorian: In paraclisul iubirei (nuvelă); Eugenia Fl. Ionescu: Te-ai dus (poezie); M. Strajanu: Amintiri despre Eminescu; Tr. Cristescu: Poveste (poezie); G. C. Ionescu-Șișești: Karl der Weise; Alma: Pulbere; C. Moteanu: Considerații asupra Socialismului de stat; M. Săulescu: April (poezie); Mihail Lungeanu: Cu ciurlezi (schită); Gh. Topârceanu: Lingă rîu (poezie); O. Pursh: Ultima melodie (traducere); Vasile Militaru: Chemare (poezie); C. Moteanu: Socialismul de stat și partidele politice; Lazăr Iliescu: Rugă (poezie); G. Rotică: Unei vieți resemnate (poezie); N. Pora: Cucoana mare (schită); Eugeniu Revent: Sonet; Florian Cristescu: Pentru munca ei (nuvelă); Lazăr Iliescu: Din Heine; T. Constantinescu: Cenușea (traducere); Alexandru Petrescu: Apostolatul (poezie); N. I. Dumitrașcu-Reny; Sărăcilă-Bogățilă (poveste); I. U. Soricu: Sonet; C. Rădulescu-Codin: Uriașii Jidovi (legendă); G. Vlădescu-Albești: Cîntec (poezie); N. C. Suseanu: Singurătate (poezie); I. Foti: Vis de fericire (nuvelă); N. D. Fabula cu măgarul; Const. G. Niculescu: Cîntă cuce (populară); Corneliu Vultur, L. Toma și C. Ș. Făgețel: Cronică; Cheseze: Cronică intimă; Bibliografii.

A apărut „*Neamul Românesc Literar*” pe Septembrie, cu următorul sumar: N. Iorga: Pomenirea lui Șaguna, o publicație jubilară; V. Loichiță: Nebunul (poezie, din Petőfi); N. Iorga: Urmasi unguri ai lui Ștefan-cel-Mare; R. Lefter: Sonet; Constantin Doboș: Povestea unui han; I. Pajură: Noapte de vară (poezie); Dumitru C. Moruzi: Chipuri dispărute: Niță Surugiul; I. Pajură: Nocturnă (poezie); Aug. B. Sînceleanu: Amintiri despre Eminescu; P. Flueraș: Din drum (poezie); Ștefan Bodiu: „Plevna internă”; Locot. N. Vulovici: Către veterani (poezie); I. Boteni: Note din Tulcea; Irina G. Lecca: Fetele lui Conu' Arghire (roman; urmare); Maria Mavrodin: Noapte (poezie); Mihael Gașpar: Din vremuri de mărire (roman istoric; urmare); I. Cugetări; Cărți nouă; Cronică.

Ba a ajuns și prin „cuplete”. D-nul *Gri-gorescu*, artistul teatrului național din București, a cîntat un atare cîntec la Văleni în prezența d-nului Iorga, producînd un „hallo”. Insuși d-nul Iorga ridea cu lacrimi. Nu pot să nu-l reproduc. Se cîntă pe cunoscuta arie: „Ș'asară în grădină” ... cu următorul text:

Moldova e plină,
Ca o Palestină,
De ai noștri consingeni
Toți pomunteni,

Dija.

Dar Ioargă, bărbosul,
Ioargă nevricosul,
Rău ne-a putupit

Pi noi.

Au!!... Ioargă, goșorul meu iubit,
Cum te-ai stringe eu pi tîni di ghit

Zic zo!!

Printă întregă Rumunie
Făcut Ioargă vrăjmășie

Zic zo!!

Pintru noi!

D-nul Iorga s'a învrednicit în „Țară” de iubirea tuturor Românilor, cari nădăduesc și cred în o Românie a Românilor...

Și acum să revin la adevărata temă, la Cur-surile de vară chemate la viață de d-nul Nicolae Iorga. (Urmează.)

Poșta Redacțiunii.

R. M. Articolul trimis nu-l putem publica. Așteptăm însă „Sate perdute”.

Catihetul. Copiii părinților trecuți la altă confesiune se țin de confesiunea la care aparțin părinții de prezent. După legile statului, copii de parte bărbătească pot trece dela confesiunea părinților la o altă confesiune numai după ce au împlinit vîrsta de 18 ani (femeile și mai degrabă, dacă sînt măritate). Amenințările de cari faci amintire, nu sînt demne de o biserică creștină, care trebuie să fie stăpînită de spiritul evangheliei lui Christos.

Publicăm itinerarul trenurilor pe linia Oravița-Jidovin—Recița și Oravița—Lugoj, așa cum este valabil dela 1 Octombrie n.:

1. Oravița—Jidovin—Recița.

Oravița	pleacă	130	1115	306
Maidan-Agadicî		143	1128	319
Ticvaniul-mic-Greovaț		200	1145	336
Cacova		210	1201	346
Comoriște		241	1234	417
Forotic		256	1249	432
Surducul-mare		319	112	454
Doclin		339	132	514
Jidovin		417	210	552
Bocșa-română		458	—	620
Bocșa-montană	sosește	519	—	632
Recița-română	pleacă	533	—	700
Recița-montană		626	—	814
		631	—	820

2. Oravița—Jidovin—Lugoj.

Oravița	pleacă	1115	—	130
Jidovin	sosește	210	—	427
	pleacă	216	—	423
Gataia	sosește	300	—	506
	pleacă	553	—	511
Lugoj	sosește	833	—	739

3. Recița—Jidovin—Oravița.

Recița-montană	pleacă	240	815	340
Recița-română		246	825	346
Bocșa-montană	sosește	333	926	433
	pleacă	358	955	500
Bocșa-română		423	1017	525
Jidovin		443	1040	607
Doclin		531	1136	655
Surducul-mare		551	1206	715
Forotic		603	1219	727
Comoriște		626	1248	750
Cacova		647	121	811
Ticvaniul-mic-Greovaț		657	132	821
Maidan-Agadicî		717	153	841
Oravița	sosește	730	208	855

4. Lugoj—Jidovin—Oravița.

Lugoj	pleacă	1220	240	—
Gataia	sosește	328	456	—
	pleacă	510	758	—
Jidovin	sosește	603	837	—
	pleacă	607	1040	500
Oravița	sosește	855	208	730

La orele de noapte (dela 600 seara pînă la 559 dimineața) minulele sînt subliniate.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană**, care depărtează de pe față și de pe mini orcele de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel; întrebuințate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca la Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein. Prețul unui borcan 1 coroană.

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că m'am început

praxa de avocat

în Oravița-montană.

Cancelaria mea este în casa d-nei văduve *O. Becker*, lingă tipografia D-lui Wunder.

Cu stimă

utr. jur. Dr. Sigismund Kalkbrenner
avocat.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu**.
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu**.

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în **„PROGRESUL”** în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate. Reclama e sufletul comerțului. — Prin reclamă la progres!

„PLUGARUL”
societate pe acții din Cacova
x-10
dă
5—6%

și plătește și darea după depuneri. Acordă împrumuturi pe obligațiuni și amortizare cu 6—7%, ear personale cu 8%. Escomptează cambii. Asigurază vite și mijlocește cumpărarea de mașini agronomice.

America!

Plecarea: din Havre în fiecare Sâmbătă.
din Wiena în fiecare Marți.

◆ **Linia franceză.** ◆

Bilete de tren americane pentru oricare stațiune cu prețurile originale. Informațiuni gratuite și franco numai prin Linia franceză.

Wien IV., Wiedner Gürtel Nr. 16.

15-7 A se observa precis adresa!

A n u n ț.

Cele mai bune, mai moderne și mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. In magazinul meu am tot felul de ghetе, lucrate exclusiv în atelierul meu.

După comande pregătesc ghetе americane, vinătorești, ortopedе și alte feluri de ghetе.

Prețuri solide și moderate.

x-15 Cu stimă

BENEDICT CSONGĂR

== Oravița. ==

În Secaș e de vinzare, în condițiuni favorabile,

o casă de locuit,

acomodată și pentru negustorie.

A se întreba la proprietarul **Aurel Berceanu** în **Biserica-albă** (Fehértemplom),

3-2 ori la Administrația noastră.

„SENTINELA”

institut de economii și credit
ca societate pe acții
în **Satul-nou (Réva-Ujfalu)**

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depuneri spre fructificare cu **5%** interese, plătiind institutul și darea de 10% după interese. La cerere se trimit deponenților și cecuri poștali cu cari se trimit bani fără a plăti porto la poștă.

Direcțiunea.

Asigurați-vă la banca noastră

„TRANSYLVANIA”

reprezentată prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea!

La

Tipografia „Progresul”

în Oravița

se capătă

totfelul de tipărituri,
cu prețuri absolut solide.

„ORAVICIANA”

SOCIETATE PE ACȚII

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII

== ORAVIȚA. ==

Capital social . . . . . Cor. 550.000

Fonduri 320.000

Depuneri spe fructificare 2,050.000

Giroconto la Banca austro-ungară. — Ceconto la Cassa de păstrare poștală Nr. 15.625. — Telefon Nr. 29.

Escomptează cambii, acoardă împrumuturi hipotecare și personale cu 7—8% netto.

Primește depuneri spre fructificare cu 4½% și 5%.

Darea o plătește institutul.

Răscumpără gratuit orice fel de couponi și îndeplinește tot soiul de afaceri de bancă.

Espositură la Vrani mijlocește împrumuturi de orice natură, regulează scadențe, primește depuneri spre fructificare, pe lângă certificate interinale, și efectuește și alte operațiuni de bancă.